

MİLLETİ İLE BÜTÜNLEŞEN BÜYÜK DEVLET ADAMI :ATATÜRK

Doç. Dr. Kemalettin YİĞİTER *

Düşünüyorum da dünya edebiyatında kendisinden en çok sözedilen, yazdıkları hakkında binlerce cilt yorum yapılan Shakespeare kadar, dünya siyasi tarihinde de Atatürk var. Shakespeare gibi O'nu da bir millete mal etmek ve ülke sınırları içinde düşünmek doğru olmasa gerek, çünkü millet olarak övündüğümüz, gurur kaynağımız bu Büyük Türk, diğer mazlum milletlere de önder olmuş, rehber olmuştur. 1871-1947 yılları arasında yaşamış tarihi romanlarıyla tanınan Amerikalı yazar Winston Churchill, The Crisis adlı eserinde: Türk budalalıkların yükü altında ezilmiş, suçlarla lekelenmiş, kötü yönetim yüzünden çürümüş, savaşta yenilmiş, bitmez tükenmez felaketler, harplerle çökmüş, çevresinde imparatorluğu paramparça olmuştur. Ama o hâlâ canlıdır. Göğsünde, dünyaya meydan okumuş ve yüzyıllar boyunca bütün istilacılara karşı başarıyla mücadele etmiş bir ırkın kalbi çarpmaktadır. Elinde yine modern bir ordunun teçhizatı ve başında, kendisi hakkında bildiğimiz kadarıyla, kainatın dört ya da beş olağanüstü insanıyla boy ölçüşebilecek kıratla bir lideri vardır, der.

Churchill'i bu konuda anlamak gerekir, bugün sade bir İngiliz vatandaşına Shakespeare mi? İngiltere mi? diye tercihini soracak olursanız, size atalarının verdiği cevabı verir, ve elbette Shakespeare der. Hanı, yeri geldiğinde "bir çivi bir nal, bir nal bir at, bir at bir adam, bir adam bir vatan kurtarır" deriz ya, işte İngiliz bu olgunluğa ulaşmıştır.

Polonya asıllı İngiliz yazar Joseph Conrad, ülkesinin Rus emperyalizmine uğradığı yıllarda henüz çocuktur, ama zulmün acısına katlanamayıp vatanını ve hatıralarını bırakıp daha sonraki yıllarda İngiltere'ye yerleşerek İngiliz vatandaşı olur. Orada, ölümüne kadar bu ayrılışından kaynaklanan ve içini sürekli olarak kemiren suçluluk duygusuyla kaleme aldığı, özellikle "Karanlığın Yüreği", ve "Lord Jim" adlı eserlerinde emperyalizmin zulüm ve barbarlığı üzerinde durur; karanlık ve ışığın, hayat ve ölümün, gerçek ve idealin mücadelesinin her yerde, her ruhta, her an var olduğunu vurgulamak ister. Aynı şekilde

* Atatürk Üniversitesi, K.K.Eğitim Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Batının da inançtan yoksun ilmini, mücadeleciliğini ve emperyalizmini eleştirir.

20. yüzyılın başlarında Conrad'ın içini kemiren emperyalizm Türk insanının da içini kemirmekte ve kendi öz vatanında adeta tutsak yaşamaktadır. Güçlü devletlerin Türkiye'ye karşı birleşmesi, dünya için ve Tabii Türkiye açısından tehlikeli sonuçlar doğurmuştur. İşte bu yıllarda Türk insanının tanınmış ve onlarla birlikte bu acı havayı teneffüs etmiş İngiliz yazar William Pickthall "Harpte Türkler'le Birlikte" adlı hatıratının giriş bölümünde güçlülerin uyumu ile ilgili olarak gözlemlerini şöyle dile getirir: 1913 yılının Şubat ayında içinde bulunduğum sıkıcı ortamdan kurtulmak için bir kaç aylığına Türkiye'ye gitmeye karar verdim.. Gerek İngiliz basını ve gerekse kamuoyu, 20. yüzyılda Türklere karşı bazı Balkan devletlerinin kurnaz yöneticileri tarafından yürütülen Haçlı çağırısına körükörüne boyun eğmekteydi. Bu fanatizm, bana göre, kendi ülkelerinin çıkarına değil, Rusya'nın çıkarına yarayacak şekilde İngiliz devlet adamları tarafından destekleniyordu. Güçlülerin Türkiye karşısında böylesine bir birlik göstermesi birçok kimselerce benimsenebilirdi ama, bu durum Doğu'yu seven İngilizleri de çok üzüyordu. Durum bu ise İngiltere, Hindistan'da ve İmparatorluğunun Doğu kolonilerinde o zamana kadar neyi temsil etmekteydi? İngiltere dini farklılık gözetmeksizin genel hoşgörüden yana olan bir milliyetçilik için savaşmış mıydı?¹ demek suretiyle bir yabancı gözlemcinin emperyalizme başkaldırısını ifade etmektedir.

İşte böyle bir ortamda Türk milletinin emperyalizme boyun eğmeyecek kadar onurlu olduğunu kendi öz benliğinde duyan Atatürk:

Vatanın bağına düşman dayasın hançerini

Bulunur kurtaracak bahtı kara maderini,

ifadesiyle doruk noktasına ulaşan imanıyla, milletinin ruhundaki o sönmez meşaleyi tutuşturmak için Anadolu'yu adım adım dolaşır. Hatta Erzurum'a gelirken Ilıca yakınlarında tunç yüzlü bir ihtiyar Mevlüt Mezararkalıyla aralarında şöyle bir konuşma geçer:

-Ağa, böyle nereden geliyorsun?

- Paşam, Rus gelirken muhacir olmuştuk, Çukurova'da idim, şimdi köyüme dönüyorum.

¹ W.M..Pickthall, With The Turks in Wartime J.M.Dent Lmted, London 1914.

Paşa, zamanın nezaketini, halin emniyetsizliğini ileri sürerek böyle bir zamanda buralara dönmenin pek yerinde olmadığını kışın sıkıntı çekileceğini anlatmak ister, sonra da ilave eder:

-Ağa, yoksa oralarda geçinemedin mi?

-Hayır Paşam, Çukurova cennet gibi bir yer, bir ekip, yüz biçersin, ancak son günlerde işittim ki bazı "ırzı kırıklar" bizim Erzurum'u Ermenileri vereceklermiş. Geldim ki göreyim, bu namertler kimin malını kime veriyorlar.

Beyaz sakallı, güngörmüş ihtiyarın iman dolu sinesinden yükselen bu sesi dinleyen Atatürk, yaşlı gözleriyle arkadaşlarına döner ve "Bu milletle neler yapılmaz" diyerek ihtiyarla vedalaşır.

Milletiyle böylesine bütünleşen, onu biran bile olsun yalnız bırakmayan onunla ağlayıp, onunla gülen bu büyük devlet adamı, netice itibarıyla siyasetinde başarılı olmuş, mazlum milletlere de emperyalzım karşısında kendine güvenme ve dayanma duygusunu benimsetmiştir. Alman ajansı Berlin, O'ndan söz ederken "Türkiye'nin kendine sınırsız bir minnet duyduğu büyük insan Atatürk'ün hayatı, Almanya'da olduğu kadar iyi, hiçbir yerde ne anlaşılacak ne de takdir edilebilecektir. Zira Almanya da aynı yoldan geçmiştir. Türkiye'ye kabul ettirilen barış andlaşması topraklarının hayati kısımlarını kendisinden koparıp alıyordu. Milli kahraman Atatürk memleketini kurtarmayı ve ulusal bir geleceğin temellerini atmayı başardı. Memleketini görüşmelerle ve Cenevre metodlarıyla kurtaramayacağına inanarak mücadele yolunu seçti. Bunda yalnız çelik bir irade ve kuvvet başarısı olabilirdi. Memleket içindeki eseri daha az hayranlığa lâyık değildir. Almanya Atatürk'ün eserine ve mücadelesine hayrandır. Onda, tarihi eseri, özgürlüğü seven bütün uluslar için bir sembol olarak kalacak kudretli bir kişilik görmektedir, der. Yine ünlü heykeltıraş Kripell O'nunla ilgili olarak şöyle der: "Kendisiyle konuştuktan sonra Sâdi'nin bir beytini hatırladım. Bunu bir Türk dostumdan işittim; size de söyleyeyim:" Bir şeyi bilen ve bildiğini bilen kimse atını evrenin kubbesi üzerine sıçratabilir"

Şunu dikkate almak gerekir, ben şeyden evvel dış şekil adamıyım. Böyle olmasaydım heykeltıraş olmazdım. O halde izlenimimi bu açıdan söyleyeceğim. , çünkü yalnız şekildir ki hareketi tamamlar, Diyebilirim ki Gazi Paşa, şekil ve hareketine göre insanüstü bir insan... fakat bu insanüstülük Nietzsche'ninki

gibi değildir. Nietzsche hasta idi. Gazi Paşa öyle bir insandır ki, hayali değildir, istediğini bilir, bildiğini yapar, yapamayacağı bir şeyi de istemez. "

Görüldüğü gibi, Osmanlı İmparatorluğunun en tehlikeli anlarından birinde , Atatürk sahnede gözükerek memleketin enerjisiyi canlandırmayı ve millete köle olarak yaşamak şöyle dursun, gelecek için kuvvetli bir mücadele ilham etmeyi başarmıştır.

1988'de onun ölümü üzerine Sofya'da çıkan Slovo gazetesinde başyazar Maçkarof'un şu sözleri, emperyalizme boyun eğmeyen bu büyük devlet adamının vasıflarını açıklıkla ortaya koymaktadır; ona göre Osmanlı İmparatorluğu'nun vücudunu merhametsiz bir surette kesmekte olan cerrahların bıçağını çekip alan Mustafa Kemal olmuştur. Ulusal enerjiyi harekete getirmiş ve milletin iradesini canlandırmıştır.

Aynı mealde Pandit Nehru da Kemal Atatürk veya bizim O'nu o zamanlar tanıdığımız adıyla Kemal Paşa, gençlik günlerinde benim kahramanımdı. Biz o tarihlerde kendi bağımsızlık hareketimizle son derece meşgulduk ve ben, birçok kimselerle birlikte hapishane hayatına başlamıştım. Kemal Paşa'nın Türkiye'yi yabancı egemenlik ve nüfuzundan kurtarmak yolundaki faaliyeti ve mücadelesiyle ilgili haberleri hapishanede dahi büyük bir ilgi ve heyecanla izlemekteydik. Anadolu'da Yunanlılara karşı kazanılan büyük zaferin haberi hapishanede bize geldiği zaman bundan ne büyük bir memnuniyet duyduğumuzu ve bunu hapishanede dahi nasıl kutladığımızı çok iyi hatırlıyorum. Daha sonra,, onun büyük inkılaplarını okuduğumuz zaman son derece sevinmiştik. Bu inkılapların Türkiye'nin bünyesine o zaman nasıl uyacağı konusunda açık bir fikre sahip olmak için bizlerin, bu inkılaplardan herbirini tek tek değerlendirebilmesi güçtü. Ancak, Türkiye'yi modernleştirme yolunda Kemal Atatürk'ün giriştiği genel çabayı büyük bir takdirle karşıladım. O'nun dinamizmi, yılmak ve yorulmak bilmezliği insanda büyük bir tesir yaratıyordu... der.

Kısaca ifade etmek gerekirse, gerek bizde gerekse dünya literatüründe vicdan ve tarafsızlıklarından şüphe edemeyeceğimiz daha nicelerinin de belirttikleri gibi Atatürk, yok olmaya yüz tutmuş bir milletin yeniden doğuşuna önderlik etmiş, emperyalizmi yenmiş ve evrensel boyutlarda tarihe mal olmuş milli bir devlet adamıdır.